

Höstraps ogräsbekämpas tidigt

Bra ogräsbekämpning är ett viktigt inslag för en god höstraps etablering. Ju tidigare man sår desto viktigare är goda ogräseffekter vilket minskar risken för långa rothalsar.

Text: Albin Gunnarson, Svensk Raps AB **Foto:** Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Det börjar dra ihop sig till höstraps sådd och det är mycket att tänka på för att få allting att bli rätt. Tidig sådd, kvävegiva anpassad efter förfrukt och såtid samt ogräsbekämpning är viktiga ingredienser för en bra höstrapsgröda. Ogräsbekämpningen görs bäst och billigast på hösten, och den ska oftast göras tidigt.

Vanliga och besvärliga ogräs i höstraps är framförallt baldersbrå, snärjmåra och spillsäd men även våtarv, lomme och penningört är exempel på ogräs som kan ställa till det på olika sätt. Ett bra bestånd av höstraps innehåller normalt max 50 plantor per kvadratmeter av en hybrid eller max 80 av en linjesort. Låga utsädesmängder är grunden till kraftiga plantor vid invintring och bra övervintringsförmåga. Att då utsätta det tunna höstrapsbeståndet för konkurrens av ogräs och spillsäd gör att tillväxtpunkten riskerar att skjuta på höjden och en god start ödeläggs.

Ogräsbekämpning lönar sig

Ju tidigare man sår desto viktigare är det med en effektiv ogräsbekämpning. Raps ska sås tunt men tunn bra raps konkurrerar ganska dåligt med ogräsen. Därför gäller det att få bra ogräseffekt redan från start. Det finns gott om försök i Sverige som visar att de allra högsta oljeväxtskördarna fås från ogräsbekämpade fält. Det handlar ofta om skördeökningar på runt 250 kilo rapsfrö per hektar eller mer. Detta

visar exempelvis serien L5-8000 som avslutades för något år sedan.

Ett annat argument för att ogräsbekämpa höstraps är att passa på och utnyttja samtliga oljeväxtherbiciderna, undantaget Matrigons, effekt på gräsogräs såsom vitgröe, åkerven och renkavle. Detta gäller särskilt de oljeväxtodlare som har begynnande problem med vitgröe eller åkerven i sin stråsäd, men även gårdar med begynnande eller etablerade renkavleproblem.

Butisan och Nimbus

Huvudalternativen för att reglera ogräsen på hösten heter Nimbus och Butisan Top. Butisan Top innehåller metazaklor+kvinmerak och Nimbus metazaklor+klomazon. Metazaklor och kvinmerak är substanser med både jord och bladverkan medan klomazon bara kan användas som jordverkande herbicid. Det innebär att Nimbus som innehåller klomazon bara kan användas från sådd fram till senast 3 dagar efter sådd. Butisan Top däremot kan användas från sådd fram till och med rapsens hjärtbladsstadie med gott resultat.

Vid en jämförelse av fulla doser av Nimbus (3 l/ha) och Butisan Top (2 l/ha) vid samma behandlingstillfälle, det vill säga senast 3 dagar efter sådd ses att Nimbus är något mera bredverkande. Framförallt är effekten bättre på blåklint och lomme men även på baldersbrå, våtarv och vitgröe.

Allt detta ovan gäller på jordar

med god markfukt och mullhalter under 5 procent. Då produkterna främst är jordverkande vid detta behandlingstillfälle gäller det att markfukten är god. Skulle det vara torra förhållanden kan fortfarande effekt påräknas en månad efter behandling då preparaten finns kvar på markytan. Denna effekt är givetvis sämre än vad som är att förvänta vid god markfukt. Tunna fina höstrapsbestånd konkurrerar som sagt dåligt. Därför finns det mycket litet utrymme för dosreduceringar trots i övrigt goda betingelser med exempelvis fint bruk och god markfukt.

Varför får man då så bra effekter av att behandla tidigt? Först och främst beroende på att det är lättare att bekämpa små och groende ogräs än redan etablerade. När rapsen har hjärtblad eller örtblad har ogräsen det också och har då en avsevärt större förmåga att överleva en bekämpning. Detta i kombination med att exempelvis lomme, baldersbrå och vallmo har bildat sina pårötter fulladdade med reservenergi att ta till för att komma igen efter en ogräsbekämpning.

Senarelagda bekämpningar

Skulle mullhalten på fältet vara över 5 procent eller jordarten ganska lätt utan lera är det dock bättre att välja en annan strategi. Detta för att jordverkan avtar väsentligt på jordar med mullhalter över 5 procent. Då måste man förlita sig mer på Butisan Top och dess kon-

Obehandlat. Inte bra, risken för långa rothalsar, lägre skörd och sämre kvalitet är stor.

Ogräsbekämpat med Nimbus. Bra ogräseffekt är extra viktigt vid tunn eller mycket tunn sådd, även vid tidig sådd.

Bekämpad spillsäd. Det är viktigt att ta bort spillsäden på hösten, speciellt vid plöjningsfri odling.

taktverkande egenskaper. Denna behandling skall sättas in senast då rap-sen har maximalt två örtblad. Vid denna behandlingstidpunkt har effekterna avtagit på baldersbrå, blåklint och penningört, men framförallt även på lomme som nu har gott om reservkraft i sin pålrot.

Andra problem dyker upp när vi etablerar rapsen plöjningsfritt. Då finns tyvärr ofta halm och skörderester i markytan som binder Nimbus eller Butisan Top och effekten avtar. Bästa lösningen på detta är att spruta full dos Butisan

Top när rapsen har hjärtblad, lita på kontaktverkan och förhoppningsvis att någon skörderest hunnit brytas ned.

Om man nu av någon anledning inte kommer ut och gör en behandling med Nimbus eller Butisan Top så finns möjlighet att köra 0,9 Matrigon på hösten mot baldersbrå, blåklint och åkerbinda i stadiet då rapsen har 1-5 örtblad. En smal ogräseffekt, dock på viktiga ogräs men till ett pris som nästan motsvarar Nimbus eller Butisan Top.

Spruta spillsäden

Även spillsäden måste bekämpas. Detta gäller särskilt vid plöjningsfri etablering då en behandling med Select (0,4 l/ha) eller Focus Ultra (3 l/ha) är mera regel än undantag. Nimbus och Butisan Top är ganska svaga på spillsäd även om viss effekt finns på framförallt ytligt groende spillsäd och då främst ytligt groende spillsäd av vårsäd. Spillsäd behandlas när spillsäden har minst 2 blad. Skillnader föreligger mellan Select och Focus Ultra, men viktigast för en god effekt är att all spillsäd verkligen har grott. Vänta dock inte till våren med behandling av spillsäd av höstvet. Höstvet sprutas bort betydligt enklare på hösten. Det är i princip omöjligt att få god effekt på våren till ett rimligt pris.

Sista chansen

Slutligen finns ytterligare en chans till ogräsbekämpning på hösten och det är då jordtemperaturen fallit under 10 °C. Nu är vi förmodligen inne i oktober-november. Då kan man köra Kerb (1,25 l/ha) med effekt mot våtarv, spillsäd och gräsogräs. Kerb blir dock en nödlösning. Vid denna tidpunkt är skadan av spillsäd och kväveslukande våtarv och andra ogräs som Kerb inte har effekt på redan skedd.

Slutligen: kom ihåg att ett bra höstbestånd av raps har max 50 plantor av en hybrid eller 80 av en linjesort utan ogräs och spillsäd. «

Ogräsbekämpning i höstraps på hösten

Grundläggande	Ett bra höstbestånd av raps har max 50 plantor/m ² av en hybrid eller 80 av en linjesort utan ogräs och spillsäd.
Besvärliga ogräs	Främst baldersbrå, snärjmåra och spillsäd.
Lönsamhet	Det finns gott om försök i Sverige som visar att de allra högsta oljeväxtskördarna fås från ogräsbehandlade fält. Det handlar ofta om skördeökningar på runt 250 kilo rapsfrö per hektar eller mer.
Huvudalternativ mullhalt < 5 %	Nimbus från sådd fram till senast 3 dagar efter sådd eller Butisan Top fram till rapsens hjärtbladsstadium.
Huvudalternativ mullhalt > 5 % eller lätt jord utan lera	Utnyttja Butisan Top och dess kontaktverkande egenskaper. Behandling sätts in senast då rapsen har maximalt två örtblad. Vid denna behandlingstidpunkt har effekterna avtagit på baldersbrå, blåklint och penningört, men framförallt även på lomme.
Plöjningsfri odling	Full dos Butisan Top när rapsen har hjärtblad. Bekämpa även spillsäd.
Fler alternativ	Matrigon och Kerb.
Spillsäd	Använd Select eller Focus Ultra. Viktigast för en god effekt är att all spillsäd verkligen har grott. Vänta inte till våren med behandling av spillsäd av höstvet.